

Hadis İlmî Mîrâsı Üzerine ...

Hadis ilmi son İlâhî vahiy olan Kur'ân-ı Kerîm'in daha iyi anlaşılması için Müslümanlar tarafından geliştirilmiş bir ilmî faaliyetin adıdır. Oku! Emri ile başlayan ilk vahiyden itibaren, günümüze kadar bu emrin anlaşılmasına yönelik nice eserler telif edilmiş, İslâm toplumlarının içinde yaşadıkları gerçekliğe uygun olarak, ya söz konusu mîrâs üretilmiş veya tüketilmiştir.

Mîrâsın inşâ bir perspektif ile üretildiği dönemlerde toplum ilim, irfan ve ahlâk cihetiyle terakkî edip, Allah Resûlü'nün ifadesiyle "فَارُبُوا/hakikate yaklaşmaya çalışın," emrini yerine getirmiş; dinî mîrâsın tüketilip tahrib edildiği dönemlerde de toplum her yönüyle değerlerini kaybetmiş, sahihsizliğin son noktasını yaşamıştır.

Buna bağlı olarak, İslâm toplumlarında ilim ehli kimselerce üretilen kadîm hadis ilmi mîrâsı, toplumsal refâhın zirvede olduğu dönemlerde terakkî dönemini yaşamış, çöküşün yaşandığı dönemlerde de bununla eş zamanlı olarak en alt düzeyine inmiştir. Elbette, burada, kemmiyet değil, keyfiyet kast edilmektedir. Aksi halde, tarihin hiçbir döneminde görülmediği kadar çok hadis akademisyeninin bulunduğu günümüzde dinî ve içtimâî sorunlara ciddi çözüm önerilerinin öncelikle bu kesim eliyle teklif edilmesi gerekirdi. Akademik camianın, mesuliyetini yerine gerektiği kadar getiremeyeşi dolayısıyladır ki, hadis üzerinden yaşanan istismar ve bağlamından koparılmış hadis algısı, toplumları ciddi krizlerle yüz yüze bırakmıştır.

Hadis Tetkikleri Dergisi (HTD) olarak, özellikle kadîm hadis ilmi mîrâsının doğru anlaşılması ve bağlamından kopartılmasının önüne geçilmesi için, yaşanan küresel krizlere rağmen, tevârüs ve temsil ettiğimiz mîrâsın doğru anlaşılmasına katkı sağlamak gibi bir temel görevimizin olduğunu da düşünüyüz.

Bu bağlamda büyük ölçüde şekli ve sayısal çalışmalara kurban edilmiş hadis ilminin, bireysel ve toplumsal inşâ sürecine katkısı, eğitim süreci, kadîm kitâbî mîrâs ve ilmî mîrâs yönüyle, yeniden keşfine *HTD* ekibi olarak, destek sağlamak düşüncesiyle hareket ediyoruz. Zira ancak bu tarz çalışmalar, ilmî canlılığın ve buna bağlı olarak da toplumsal canlanışın önünü açabilir.

İlahiyat/İslami İlimler fakültelerinde yürütülen akademik faaliyetlerin, ilgi alanlarının da bu gözle hadis birikimini doğru anlama ve doğru temsil üzerine odaklanması gerektiği, bu kadar acı ve önemli tecrübeden sonra anlaşılmalıdır. Pek çoğu kütüphânelerde yazma hâlde bulunan kadîm mîrâsın, bu nokta-i nazardan hareketle okunması; öncelikle mâhir hocaların eliyle, kadîm gelenekle gelecek nesillerin buluşturulması, Nebevî din telâkkisinden uzaklaştırılmış cemiyetimizi yeniden Nebevî tasavvurla buluşturma neticesini intâc edecektir.

*Hadis Tetkikleri Dergisi'*nin bu sayısında da söz konusu kaygıları öne çıkartarak önemli araştırmalara ve tetkiklere yer verdik. Bu çerçevede makaleler bölümünde ilk olarak; Türkiye kütüphânelerinde çok sayıda yazma nüshası bulunduğu hâlde tespit edilememiş, Buhârî'nin talebesi Firebrî nüshasından çoğaltılan es-Sağâni'ye ait *el-Câmi'u's-Sahih* nüshasına dair bir tetkike; ikinci olarak, Türkiye'de Arapça İslâmî İlimler/İlahiyat eğitimine dair bir araştırmaya; üçüncü olarak, hadis ilimleri konusunun neredeyse tamamında müstakil eser telif etmiş bulunan el-Hatîb el-Bağdâdî'nin hadis usulü ve ıstılahlarına katkısına dair bir çalışmaya; dördüncü olarak da Osmanlı döneminde neşredilmiş Türkçe hadis eserlerine dair bir tetkike yer verdik.

*Hadis Tetkikleri Dergisi'*nin bu sayısında Mekke-i Mükerrreme'den bir araştırmacının, nüsha farklılıklarının hadislerin anlaşılmasına katkısına dair bir makalesinin çevirisini istifadenize sunduk. Ayrıca, muhtelifü'l-hadis ilmi bağlamında cem' ve telif yönteminin bir mesele üzerinden hadislerin anlaşılmasına katkısına dair bir tetkike de yer verdik. Öte yandan, iki adet kısa kitap tanıtımı yanında Danimarka asıllı Amerikalı meşhur müsteşrik olup İslâm tarihi ve hadis çalışmalarıyla ma'rûf Patricia Crone'un ölümü üzerine kaleme alınan bir vefeyât yazısı ile siyer eğitimi ve çalışmalarına dair memnuniyet verici etkinliklere dair haberlere ve hadise dair yayımlanmış kitaplar ile tezlerin isimlerine yer verdik. Özellikle, dergimizde yayımlanacak kitap tetkiklerini ihtiva eden liste, genç araştırmacılara zaman ve çalışmalarında büyük kolaylık sağlayacaktır.

Yayın hayatımız süresince edindiğimiz pek çok tecrübenin ardından, daha heyecanlı ve daha bilinçli biçimde, pek çoğu HTD ekibinin elinde ve sayfalarında yetişmiş genç araştırmacılarımız olarak sizin sesiniz ve kaleminiz olmaya devam edeceğiz. Bir sonraki sayımızda görüşmek dileğiyle...

Saygılarımızla...

İbrahim HATİBOĞLU